

Motion till riksdagen

1989/90:Jo260

av Bertil Danielsson (m)

Jordbrukspolitikens mål och medel

Inledning

Svenskt jordbruk står inför stora förändringar. Inom ramen för ökad frihandel och i strävan att avreglera det svenska jordbruket kommer en genomgripande förändring att genomgå vårt jordbruk. Importen av livsmedel kommer att öka, liksom möjligheterna att sälja mera av de svenska livsmedlen ute i världen. Konkurrensen blir större, samtidigt som nya marknader öppnar sig.

Medlemskap eller nära anknytning till EG ligger ännu så länge långt fram i tiden, men de förändringar som nu närmast förestår svenskt jordbruk blir ett steg i riktning mot den slutliga integrationen i Europa.

Även om dessa processer blir smärtsamma och tar avsevärd tid i anspråk är alternativet att stå helt utanför och vid sidan om till större nackdel för jordbruket och dess utövare.

Livsmedelspolitiska arbetsgruppens (LAG) förslag om framtidens jordbruks- och livsmedelspolitik kan i sin huvudinriktning accepteras. Övergångstiden tre år för jordbruket att anpassa sig är dock för kort, och de insatser som anvisas för anpassningsarbetet är för små tilltagna. Konsekvensanalyser saknas helt, vilket är en klar brist.

Jordbrukspolitikens mål

Jordbrukspolitiken/livsmedelspolitiken måste uppfylla vissa bestämda mål. Utifrån dessa mål skall sedan konkreta förslag utarbetas.

Av de *mål* som det härvid är viktigt att utgå ifrån kan nämnas följande:

1. Produktionen av livsmedel inom landet skall ha en sådan omfattning att full självförsörjningsgrad uppnås. Av beredskapsskäl är det nödvändigt att inom landet kunna producera livsmedel i sådan mängd att hela svenska folket vid avspärning eller konflikt kan försörjas.

2. De inom livsmedelsproduktionen verksamma skall kunna uppnå rimliga inkomst- och standardmål. En heltidsarbetande lantbrukare bör kunna leva och försörja sig av sitt yrke.

3. Avreglering av jordbrukssektorn bör ske, men i sådan takt att Sverige inte går före andra länder. Den får heller inte medföra att de ekonomiska påfrestningarna för näringens utövare under övergångstiden blir oacceptabelt stora.

4. De betingelser under vilka svenska jordbrukare arbetar får inte avvika mot dem som gäller för andra länders odlare.

5. Snabba eller djupgående förändringar av jordbrukspolitiken får inte medföra att delbranscher slås ut, eller att bygder utarmas.

Mot. 1989/90

Jo260

Jordbrukspolitikens medel

Följande *medel* kan och bör användas för att uppnå de angivna målen:

1. Gränsskyddet måste vara kvar.
2. Skattetrycket måste sänkas. De betungande avgifter och skatter som belastar egenföretagare måste sänkas eller tas bort. Skogsvårdsavgiften skall slopas, och avgifterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel skall tas bort. Förmögenhets- och gåvoskatterna måste sänkas.
3. Övergångstiden för ett avreglerat jordbruk måste sättas till upp emot tio år.
4. Anpassningsersättningar till en omläggning av produktionen måste utgå till berörda företag. Beloppets storlek är nu inte möjlig att beräkna, men skall verklig och varaktig omläggning av produktionen ske behövs betydande insatser.
5. Särskilda insatser måste göras i de branscher och inom de områden där verksamheter eller odlingar av speciellt slag hotas att helt slås ut. En sammanvägning av jordbrukspolitiken med regionalpolitiska och sociala mål måste göras. Det gagnar ingen om särskilt regionalpolitiskt stöd måste utgå till vissa områden sedan delar av jordbruket där inte klarat den nya politikens krav, och det vore djupt tragiskt om särskilda ekonomiska stödinsatser behövde göras av de sociala myndigheterna därför att jordbrukare gått i konkurs.

Bättre är då att skapa sådana förutsättningar att brukarna i dessa branscher och i utsatta områden kunde klara övergångstiden med hjälp av de särskilt anvisade medlen. En sammanhållen politik, utan att allt för mycket snegla på om det är rätt anslag som belastas eller rätt myndighet som anses ha det primära ansvaret när insatser görs, skulle på sikt och för alla berörda vara den bästa.

6. Den särskilt anvisade Anpassningsersättningen bör bl.a. kunna användas till skogsplantering av såväl barrträd som lövträd, till energigrödor eller till annan ny odling.

7. Användningen av bekämpningsmedel i odlingar och uppfödningssätten i djurhållningen måste vara lika i konkurrerande länder. Svenska odlare eller uppfödare skall inte behöva ha nackdel av att bestämmelserna är strängare i Sverige än i andra konkurrerande länder.

8. Konsekvenserna av den framtida jordbrukspolitiken kan för Ölands del bli genomgripande. Strukturen i det öländska jordbruket, liksom för dess trädgårdsnäring, är mycket speciell.

Socketbetsodlingen står på spel. Denna gröda är av vital betydelse för många jordbrukare på södra Öland. Även ett stort antal industrisysselsatta berörs.

Frilandsodlingen av grönsaker, som lök, bruna bönor, morötter, rödbetor m.m., liksom av jordgubbar, har stor omfattning på Öland. Osäkerheten är stor för hur dessa produkter skall klara sig i ett av frihandel präglat Europa.

Fårskötseln är betydande på Öland, liksom i övriga Kalmar län. Förbättring är viktig, framför allt på norra Öland, där det säregna landskapet till stor del kan hållas öppet tack vare denna betning. Farhågor finns för att det redan besvärliga läget för fårskötseln ytterligare försvåras med öppnade gränser.

Dessa exempel visar att osäkerheten inför framtiden är särskilt stor på Öland. Alternativa sysselsättningar är svåra att etablera. Såväl norra som södra Öland är utpräglade glesbygdsområden, och de ingår också i länsstyrelsens stödområde.

Mot denna bakgrund bör ett handlingsprogram för Öland formars enligt följande:

En särskild Ölandsfond bildas med kapital från de ovan beskrivna anpassningsmedlen. Ölandsfonden bör ha ett eget kapital som är tillräckligt stort för att – om så blir nödvändigt – verksamt kunna bidra till omstrukturen av jordbruket och trädgårdsnäringen.

En särskild fondstyrelse bör bildas, rekryterad i Kalmar län och med säte i länet. Statlig medverkan och insyn förutsättes.

Syftet och arbetets uppläggning skall vara att i första hand söka behålla de särpräglade öländska odlingarna och driftsformerna. I andra hand bör nya odlingar och alternativa sysselsättningar arbetas fram. Exporthjälp och marknadsföring bör också ingå. Fonden skall verka i längst tio år.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbrukspolitikens mål,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbruks- och livsmedelspolitikens medel under punkterna 1 t.o.m. 7,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en särskild Ölandsfond.

Stockholm den 25 januari 1990

Bertil Danielsson (m)